

УДК 378.14:37.011.31:378.096

Микола Пантюк, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти

Лілія Стахів, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВИХОВНА РОБОТА КАФЕДРИ – ШЛЯХ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

(35-річчю кафедри педагогіки та методики початкової освіти присвячується)

У статті розкрито зміст, форми та методи виховної роботи кафедри педагогіки та методики початкової освіти. Авторами акцентовано увагу на використанні виховної роботи у ефективному здійсненні освітнього процесу у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: виховна робота, кафедра педагогіки та методики початкової освіти, майбутні педагоги.

Лит. 5.

Микола Пантюк, доктор педагогических наук, профессор,
заведующий кафедры педагогики и методики начального образования

Лилия Стахив, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры педагогики и методики начального образования
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ РАБОТА КАФЕДРЫ – ПУТЬ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ РОСТУ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

(35-летию кафедры педагогики и методики начального образования посвящается)

В статье раскрыто содержание, формы и методы воспитательной работы кафедры педагогики и методики начального образования. Авторами акцентировано внимание на использовании воспитательной работы в эффективном осуществлении образовательного процесса в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: воспитательная работа, кафедра педагогики и методики начального образования, будущие педагоги.

Mykola Pantyuk, Ph.D. (Pedagogy), Prof., Head of
Pedagogics and Methods of Primary Education Department

Lilia Stakhiv, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof. of
Pedagogics and Methods of Primary Education Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

EDUCATING WORK OF DEPARTMENT IS THE WAY TO THE PROFESSIONAL GROWTH OF A FUTURE TEACHER

(dedicated to the 35-th anniversary of pedagogics and methods of primary education department)

Contents, forms and methods of educating work of pedagogics and methods of primary education department, is exposed in the article. By authors attention is accented on the use of educating work in effective realization the educational process in higher educational establishments.

Keywords: educating work, pedagogics and methods of primary education department, future teachers.

Постановка проблеми. Основною метою діяльності ВНЗ, як зазначається у Законі “Про вищу освіту”, є забезпечення умов, необхідних для утримання особою вищої освіти, підготовки фахівців для потреб України [1]. Кафедра у ВНЗ – це основний навчально-виховний осередок, у якій важливе місце займає і виховна робота студентської молоді. Виховна робота студентів завжди була в полі

зору кожного викладача кафедри педагогіки та методики початкової освіти. Тому з часу заснування кафедри викладачі проводять вагомую виховну роботу зі студентами, використовуючи її різноманітні форми та методи. Особлива увага звертається на національне виховання студентів, оскільки майбутній учитель є не лише носієм знань, але й яскравим прикладом формування моральних цінностей, патріотичних та

громадянській ідеї. Оскільки педагогічний процес у ВНЗ є цілісним суспільним явищем, виховуючи майбутніх педагогів, професорсько-викладацький склад кафедри не лише домагається педагогічного спрямування навчального процесу, опанування студентами змісту наукових знань, але сповна синтезує зміст освіти із позааудиторними виховними заходами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-методичної та психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що фундаментальні проблеми теорії педагогічної підготовки, шляхи діяльності майбутнього учителя початкових класів досліджено у працях В. Імбер, В. Боднар, Н. Тимошук, Л. Хомич та інших сучасних науковців. Зокрема, систему психолого-педагогічної підготовки учителя початкових класів розкрито у наукових розробках Л. Хомич [5]. Ця проблема подана й сучасним науковцем В. Боднар, зокрема у наукових розвідках чітко простежуються психолого-педагогічні чинники формування особистості майбутнього учителя у педагогічному вищому навчальному закладі [2]. Низка сучасних науковців пропонує шляхи впровадження інноваційних технологій з метою ефективної підготовки майбутнього педагога. Зокрема, Н. Тимошук подає оптимальні форми та методи навчання до особистісно орієнтованого виховання учнівської молоді [4]. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього учителя початкових класів розкрито сучасним науковцем В. Імбер [3].

Мета статті – розкрити важливість виховної роботи кафедри педагогіки та методики початкової освіти у здійсненні професійного зростання майбутнього педагога.

Виклад основного матеріалу. Оскільки у вищому навчальному закладі кафедра забезпечує якісну підготовку майбутніх спеціалістів, здійснюючи різні види діяльності – навчальну, наукову, методичну, організаційну та виховну, ми детальніше зупинимось на виховній роботі кафедри педагогіки та методики початкової освіти та її використанні у підготовці майбутніх учителів початкових класів.

У центрі уваги кафедри завжди були і залишаються питання виховної роботи зі студентами. Це й інформаційні години (один раз на два тижні), і бесіди з техніки безпеки та охорони здоров'я, бесіди на морально-етичні, професійно-педагогічні теми; це і виховні години про підвищення культурного рівня, ведення здорового способу життя, про сімейні, родинні та громадянські цінності тощо.

За час існування кафедри викладачі уміло підходили до проведення поїздок та незабутніх екскурсій зі своїми вихованцями. Ця місія найбільше випадала на кураторів груп. Детально проаналізувавши плани та звіти кураторів, можна стверджувати, що викладачами кафедри було здійснено всебічний підхід до організації та проведення таких заходів.

Так, усі куратори груп на першому курсі організовували поїздку на батьківщину Івана Франка – с. Нагуєвичі (Музей-садибу, лісові стежки). На першому році навчання студенти залучалися і до проведення екскурсій пам'ятними місцями м. Дрогобич – Палац Мистецтв, парк Степана Бандери, Музей “Дрогобиччина” (історичний та природничий відділи), Картинна галерея; допомагали у проведенні та організації Дебюту першокурсників. Студенти старших курсів відвідували Музей Учителів та освіти (Лішнянська СЗШ І – ІІІ ст.), Музей українознавства (Модрицька СЗШ І – ІІ ст.), Музей П. Сагайдачного у с. Кульчиці Самбірського району, Музей Михайла Біласа у м. Трускавець.

З метою формування духовно-моральних цінностей викладачами кафедри проводилася екскурсія у Церкву Святого Юри, неодноразово планувалися культпоходи у Гошівський та Крехівський монастирі. Також студенти завдяки вмілій організації кураторів груп брали участь у благодійних акціях, приурочених Дню Святого Миколая, акції “Допоможіть лелекам”.

Втілюючи у життя накази навчально-методичного відділу університету, кожен куратор групи разом зі своїми студентами відвідував вистави Львівського академічного обласного музично-драматичного театру імені Юрія Дрогобича, побував у гуртожитках, у яких проживають студенти. З метою екологічного виховання студенти також відвідали зоопарк, розташований у смт. Меденичі.

Серед виховних заходів, проведених професорсько-викладацьким складом кафедри з моменту заснування, усім присутнім надовго запам'ятається вечір “Лесина світлиця”, присвячений поетичній творчості старшого викладача Лесі Лужецької. Широкого резонансу набули проведені й такі виховні заходи: “День Матері”, “Молода муза”, “Поезія устами молодих”. Куратори груп залучали студентів до проведення щорічних свят на факультеті – Дня рідної мови, Шевченківських днів, Дня народження Лесі Українки.

За останні десять років кафедрою проведено також цілу низку виховних заходів.

Так, у 2007 р. зі студентами-хореографами на педагогічному факультеті було проведено

виховний захід “Птахи на крилах весну принесли”, побудованому у формі казки, героями яких були Батько Ярило та його дочки – Пори року – Весна, Літо, Осінь і Зима. Вартісним матеріалом, яким зможуть скористатися студенти педагогічних спеціальностей, вихователі дошкільних закладів та учителі початкових класів – це зібрана з довідково-енциклопедичної літератури та сайтів Інтернету та упорядкована інформація про поведінку та спосіб життя окремих птахів. Цей матеріал представлений у формі вікторини та висвітлений на шпальтах педагогічного журналу “Початкова школа” (Стахів Л. Сценарій виховного заходу “Птахи на крилах весну принесли”. – 2012. – № 3. – С. 20 – 23). Зауважуємо, що цей захід студенти факультету демонстрували і на біологічному факультеті, активно долучившись до проведення студентської науково-практичної конференції, приуроченій Птахові-2007 – Іволзі.

Вартим уваги був проведений у 2008 р. і День Збройних Сил України, у якому взяли участь студенти 3 – 5 курсів. Усім присутнім надовго запам’ятається підготовлена літературно-музична композиція, зокрема інсценізація “Проводжала мати сина у солдати”.

26 травня 2011 р. на факультеті зусиллями викладачів та студентів було проведено театралізоване дійство – Літературні вечорниці, присвячені пам’яті генію українського народу Тарасу Шевченкові. Свята вирізнялися оригінальністю, оскільки у ньому головні ролі грали викладачі кафедри, зокрема Л. Стахів – ведуча, С. Ілляш – Доля поета, Р. Даниляк – Зірка поета. Викладачі кафедри брали участь і у загально університетському святі на тему “Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття” (2012 р.).

Оскільки сьогодні перед учителями початкових класів стоїть завдання вміти методично правильно провести свята чи ранки, зокрема й на природничу тематику, викладачами кафедри є розроблений дидактичний матеріал до проведення виховного заходу – *Свята квітів*, приуроченому Дню останнього дзвоника на факультеті.

Мета розробленого цього заходу – поглибити знання вихованців про різноманітний світ Флори як представниці квіткового царства, систематизувати їх уявлення про цілющі та лікувальні властивості квітів, представлені в літературі крізь призму малого та великого фольклору, виховувати почуття краси, любові до рослинного світу.

Проведенню цього заходу передувала тривала попередня робота: підготовка літературно-

музичного сценарію про значення квітів у природі (вірші, інсценівки, пісні, загадки, народні прикмети, легенди, прислів’я тощо); підготовка костюмів, масок різних квітів, запрошень на свято. З метою ефективності проведення Свята квітів була виготовлена така образотворча наочність: “Кожна квітка – лікар, оберіг”; “Квіти – це історія народу. Квіти – це природа. Квіти – це ми”, “Немає життя без колосся, немає ночі без роси, якби у нас не було квітів, не знали б їхньої краси”. Зауважуємо, що це свято може бути приурочене учителям або випускникам школи, які, мов квіти, вилучаються із великого учнівського віночка.

Весь дидактичний матеріал про квіти нашого краю є розроблений у поетичній формі (автор Л. Стахів) і є репрезентований на сторінках журналу “Початкова школа” (Стахів Л., Стахів В. Дидактичний матеріал до проведення виховного заходу “Свято квітів”. – 2014. – № 11. – С. 32 – 34). Цим матеріалом творчо можуть скористатися учителі початкових класів у здійсненні ефективності позакласної роботи з природознавства. До кожних поетичних рядків, присвяченим тій чи іншій квітці, є підбрані слова на мелодії відомих народних чи естрадних пісень.

Акцентуємо увагу на тому, що 28 квітня 2012 р. на факультеті було проведено театралізоване дійство – *Свято Казки*, приурочене 95-річчю педагога-гуманіста 20 сторіччя В.О. Сухомлинського.

У вступному слові на фоні ніжної мелодії ведучими свята Л. Стахів та Л. Колток було акцентовано увагу на тому, що багато поколінь виховувалося на прикладах життя і поведінки казкових героїв, оскільки казка, як стверджував Василь Олександрович, “немов свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки і мови”. З цієї метою сам педагог склав понад 1500 художніх мініатюр і пропонував складати казки й самому і вкладати їх до чарівних скриньок золотої осені, білосніжної зими, зеленої весни та теплового літчика.

У святі взяли участь дві прекрасні феї – Фея Знань і Фея Мудрості та Добрий гном Оле-Лукойє, в руках якого було дві парасольки – кольорова та чорно-біла, повертаючи якими, він запрошував на сцену відомих казкових героїв: Попелюшку і Буратіно, Доброго старого Хоттабича і Червону Шапочку, яка зачарувала усіх присутніх в залі відомою піснею з казки Шарля Перро, перекладену на українську мову та покладену на сучасний мотив студентами-хореографами 5 курсу. Запам’яталася присутнім і сучасна Бабуся-Ягуся, якій дуже хотілося зіпсувати свято, однак вона пообіцяла виправитися і в сучасних казках бути “гуманною, доброю, модною, красивою”, бо

“хоче, щоб її усі любили”. Свій талант вона майстерно відтворила у декламуванні віршів та хореографічних “па”.

Варто зауважити, що до проведення свята були залучені й учні СЗШ № 1 імені Івана Франка м. Дрогобич – вихованці викладача кафедри культурології та українознавства М.М. Марушки, які прикрасили театралізоване дійство своїм виступом, відтворивши епізод казки Г.Андерсена “Дюймовочка”. Свято урізноманітнила своєю появою на сцені і Королева казок, яка залучила усіх присутніх в залі до цікавої вікторини про казки народів світу. З її уст пролунали слова, що свято казки – це свято добра, а кожна добра людина, як зазначав В. Сухомлинський, має шире серце і велику душу. А потім прекрасну місію вона попросила виконати Фею Знань і Фею Мудрості для вручення усім гостям свята незабутніх казкових сюрпризів-подарунків.

Під час проведення свята ведучими було зосереджено увагу й на тому, що до казки вдавалося чимало педагогів минулого, звертаються до неї і сучасні вчені, бо казка виступає як важливий засіб морального, патріотичного та екологічного виховання. І, оскільки факультет готує студентів до педагогічної діяльності, то велику цінність мають казки Василя Сухомлинського, які є невичерпним джерелом знань, добра і краси. З цією метою через мультимедійний проектор на святі було продемонстровано відеоролик про Кімнату казки Павлівської школи-музею, що на Кіровоградщині, яка сьогодні носить ім'я відомого педагога і має назву “Школа під блакитним небом”. У контексті звукозапису звучали прекрасні слова про цю Школу радості, до якої “приходять діти у світ казки”, де “стають поетами”, бо самі уміють складати казки, зокрема й під час проведення уроків серед природи.

Оскільки ці ідеї не втратили актуальності і сьогодні, бо сучасні учні люблять складати казки і створювати книжки-саморобки, із цікавим педагогічним здобутком поділилися на цьому заході учителі творчої групи СЗШ № 4 м. Дрогобич – Леся Володимирівна Гизюк та Світлана Володимирівна Самойлик. Цей досвід було цікаво продемонстровано через мультимедійний проектор, завдяки чому студенти факультету – майбутні учителі початкових класів – мали змогу побачити зміст методики проведення уроків серед природи.

Ведучими свята було висловлено слова вдячності почесним гостям свята – ректорові професорові Надії Володимирівні Скотній, проректорові з навчальної роботи Дрогобицького

державного педагогічного університету імені Івана Франка – Юрію Львовичу Кишакевичу. Вагомий внесок до проведення цього свята, як і всіх інших виховних заходів на факультеті, зробила викладач кафедри Я.А. Дробчак.

Варто зауважити, що, здійснюючи патріотичне виховання, незабутнім для усіх присутніх залишиться й проведений у вересні 2014 р. викладачем кафедри Л.Б. Колток Вечір-реквієм, присвячений пам'яті героям Небесної Сотні і воїнам АТО.

Поряд із проведенням виховних заходів важливе місце у здійсненні виховної діяльності зі студентами посідають і педагогічні читання. Так, на базі студентського гуртожитку № 5 викладачами Зимульдіною А.С., Стахів Л.Г., Шубак Г.В. у вересні 2010 р. були проведені Педагогічні читання, присвячені 90-ій річниці В.О.Сухомлинського, у яких взяли студенти не лише факультету початкової освіти, а й усі бажаючі. У жовтні 2014 р. А.С. Зимульдіною були проведені також й Педагогічні читання, присвячені 290-річчю від дня народження філософа-мислителя Г.Сковороди.

Висновки. Уміле проведення виховної роботи кафедри педагогіки та методики початкової освіти служить ефективним засобом у підготовці майбутніх педагогів, є важливим шляхом до їх професійного зростання.

1. Боднар В.І. Психолого-педагогічні чинники формування особистості майбутнього учителя у педагогічному ВНЗ / В.І. Боднар. Педагогічні та психологічні науки в Україні: Зб. наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах / Теорія та історія педагогіки. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 1. – С. 248 – 259.

2. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 2002. – 96 с.

3. Імбер В.І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього учителя початкових класів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / В.І. Імбер. – Вінниця, 2008. – 238 с.

4. Тимошук Н.С. Інноваційні технології підготовки майбутнього педагога до особистісно орієнтованого виховання учнівської молоді / Н.С. Тимошук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир: В-во Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – С. 129 – 132.

5. Хомич Л.О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів / Л.О. Хомич: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т пед і псих. проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 38 с.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2015